

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. Дияна Димитрова Янкова, д.н.

департамент “Чужди езици и култури”, Нов български университет,

София

върху научните трудове, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност “доцент“ в област на висшето образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1.Филология, Теория и практика на превода (Специализиран и конферентен превод от и на английски език), обявен от ЮЗУ „Неофит Рилски“ за нуждите на Катедра по германистика и романистика в ДВ, бр 57/ 04.07. 2023 г., Заповед № 1280/28.08.2023 г. с кандидат гл.ас. д-р Иванка Славчова Сакарева.

I. Кратки биографични данни за кандидата

Д-р Сакарева има придобита бакалавърска степен по Приложна лингвистика с английски и немски език (2003 г.) и магистърска степен по Английска филология от ЮЗУ „Неофит Рилски“ (2010 г.). Работила е като преводач, учител по английски и немски език, и хоноруван асистент в ЮЗУ „Неофит Рилски“. От 2006 г. е щатен асистент в Катедрата по чужди езици към Филологическия факултет, където преподава специализиран, устен и писмен превод. През 2017 г. придобива образователната и научна степен доктор след успешна защита на дисертация на тема „Equivalence issued in translating documents from Bulgarian into English (Title Deeds, Powers of Attorney and Declarations)“, а от 2018 г. е назначена на длъжност главен асистент в Югозападния университет. Тя е заклет преводач по английски и немски език, вписан към МВНР и е съдебен преводач в Благоевградския съдебен район, ангажирана главно с устни и писмени преводи в съдилища, в нотариални и адвокатски кантори, и прокуратури. Преводач е и към Посолството на Великобритания за Благоевградския регион. Също така превежда книги, издадени от Световната здравна организация, както и други монографии по различни международни проекти и програми, като напр. ДАФНЕ. Била е редактор на сборници и е участвала като автор на стихове в стихосбирки на български учени. Освен като преводач и преподавател тя има сертификати по статистика, управление на проекти, дистанционно обучение и др. Също така е била академичен наставник и ментор на студенти по национална програма за преводачи към МОН до май 2023г.

По отношение на преподавателската си дейност кандидатката е осъществила няколко мобилности по програма Еразъм+ в университети в Испания, Гърция, Северна Македония, Кипър, Черна гора и Полша. Също така д-р Сакарева е провеждала обучения на учители по английски език към МОН, оценявала е учебници по английски език за средното образование към МОН и е оценител на националния държавен зрелостен изпит по английски език за средното образование. Участвала е в доста национални проекти, част от които са преводаческите практики на студенти, където е ментор на преводачите. Има значимо участие в международни и университетски проекта, три от които са свързани с изследвания в областта на конферентния превод. Към момента е част от екип,

който спечели тригодишен научен проект в конкурса за фундаментални научни изследвания към Фонд научни изследвания.

II. Обобщени данни за научната продукция и дейността на кандидата

От приложените документи на кандидата се вижда, че гл.ас. д-р Иванка Славчова Сакарева изпълнява и превишава минималните национални изисквания към научната, преподавателската и/или художественотворческата или спортната дейност за професионално направление 2.1.Филология, определени от чл. 26 от ЗРАСРБ и чл. 1а, ал. 1ППЗРАСРБ, както и изискванията, залегнали във Вътрешни правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ "Неофит Рилски ", Благоевград.

Кандидатката членува в следните научни организации: ESSE (The European Society for the Study of English), BSBS (Bulgarian Society for British Studies), CEACS (Central European Association for Canadian Studies) и Камарата на преподавателите от висшето образование.

III. Оценка на научните и на практическите резултати и приноси на представената за участие в конкурса творческа продукция.

В настоящия конкурс д-р Сакарева участва с научна продукция включваща: публикуван научен труд на базата на докторска дисертация, 1 монографичен труд, 1 двуезичен речник с правна терминология, 4 помагала, които са с авторски екип, 7 статии, 2 от които са в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация, а останалите в нереферирани списания с научно рецензиране, като част от тях са в съавторство.

В монографичния труд *Conference Interpreting from a Neurolinguistic Perspective* д-р Сакарева се фокусира върху емоционалното състояние на преводачите, което оказва значително влияние върху способността им да превеждат успешно. Представени са обобщения на проведените изследвания върху стреса и тревожността, изпитвани от двадесет студенти по време на конферентен устен превод, както консекутивен, така и симултанен. Установено е, че в сравнение с консекутивния превод симултанният води до по-високо ниво на кожната галванична проводимост, което показва по-високо общо ниво на стрес и обща тревожност, като се има предвид, че в човешкия мозък тревожността като личностна черта и моментното състояние на тревожност (стрес) са устроени по различен начин. Описаното изследване има комплексен характер, тъй като може да се заключи, че неговият предмет е не само с интердисциплинарен контекст, представляващ пресечна точка между теорията на превода, устни преводи, лингвистиката, физиологията, психологията и невролингвистиката, но и с мултидисциплинарен характер, тъй като съчетава всички тези дисциплини в преследване на общата цел на изследването. Тази книга обещава научен и изследователски интерес от страна на преподаватели, изследователи, специалисти, практики, както и на студенти, интересувачи се от устен превод, тъй като данните от проведеното изследване могат да послужат като отправна

точка за подчертаване на важността на стресовите фактори като предиктори за успешните преводи.

Структурно монографията е разделена на уводна част, две глави, изводи, препоръки, приложения и библиография с общ обем от 128 страници. Уводната част съдържа основните задачи и цели, както и хипотезата, че нивата на стрес при превод се променят. Д-р Сакарева обосновава интереса си към тематиката на хабилитационния труд със своята работа като заклет преводач и преподавател, в процеса на която забелязва колко е важно правилното изразяване и предаване на преведения текст в устна форма, както и влиянието на стреса и тревожността върху преводача, което рефлектира върху продуцирания текст. Ясно са описани задачите, както се обосновава и подбора на текстове за анализ, структурата, параметрите и методите на изследване, статистическият анализ и проверка на хипотезите.

В първа глава д-р Сакарева разглежда в диахронен аспект теорията на превода, като се спира конкретно на устния превод, с което цели да наблегне на значимостта на този тип превод и също така се спира на разликата между писмения и устния превод, описвайки разликите, уменията, подходите и ограниченията при тях. Последващият подраздел от тази глава представя в диахронен аспект интерпретативната теория на превода, която за разлика от общата теория на превода е изследвана от по-малко учени, тъй като е смятана не за отделна наука, а като част от общата теория на превода. Това обръкване произтича от трудностите, произхождащи от устния превод, които са предимно когнитивни, тъй като при устния превод се набляга основно на самия процес на превеждане, докато при писмения превод, не когнитивните предизвикателства са обект на изследване, а еквивалентността на термините, свързана със съответния език и култура.

Сакарева допълва, че за разлика от теорията на превода, интерпретативната теория на устния превод е създадена не от теоретични лингвисти, а от преводачи, като Селескович, Ферейра, Гилис, които разглеждат устния превод като когнитивен процес, целящ препредаване на съобщенията на говорещия към слушатели, които не разбират езика на този, който произнася речта. Тази теория поставя в центъра на научните изследвания преводача, като се фокусира върху етапите на неговата работа и съставляващия ги мисловен процес, преминавайки отвъд чистото езиковото равнище на текста. Това е и причината тази академична дисциплина да възникне по-късно, тъй като не е имало устни преводачи, които да бъдат изследвани.

След теоретичните постановки д-р Сакарева се фокусира върху конферентния превод, за който Гилис заявява, че „често се изучава в университетите, но не е академична дисциплина; той е по-скоро занаят или спорт“, изискващ усвояването на комбинация от умения и продължителна практика. Също така при конферентния превод ключова роля играе работната памет, както и развиването на неврологични и умствени способности, които надхвърлят езиковите познания. Следва едно кратко, но ясно описание на разликите, спецификите и трудностите, характерни за различните видове устен превод, в частност консекутивен и симултанен превод.

Втора глава включва същинското изследване на представената проблематика, като д-р Сакарева умело въвежда връзката между невролингвистиката и устния превод, тъй като степента на тревожност и безпокойството са от съществено значение за продукцията на преводен текст на професионално ниво. Неочакваните компоненти и непредвидени фактори създават стрес, който, ако не бъде овладян, може да провали преводача.

В Заключителната част са изложени изводите от изследването, като във фокуса на внимание попадат не само теорията на превода, но и стрес анализа, продуктивността и ефективността на двадесетте студенти-преводачи по време на консекутивен и симултанен превод на речите на Барак Обама и крал Чарлз III.

В представените за участие трудове и публикации не се открива плагиатство.

Приносните моменти от дисертационния и монографичния труд на Иванка Сакарева са изцяло насочени към специализирания превод (систематизирането на юридически термини, колокации и фрази в английския и българския език) и конферентния превод (изследване на състоянието на преводача по време на консекутивен и симултанен превод чрез биофийдбек в сравнителен анализ). Чрез изследването и обективното измерване на физиологичните и неврологични процеси, ще доведе до заключения, които преводачите могат да ползват в практическата си работа, както и да създадат условия за по-нататъшно развитие на изследванията в областта на теорията и практиката на устния превод.

Статиите, представени за конкурса, са свързани с основно с проблематика от сферите на филмовия превод, специализирания превод и конферентния превод.

IV. Критични бележки и препоръки

Д-р Сакарева ясно описва аргументите във връзка с ограниченията на изследването, но смятам, че за в бъдеще трябва да се вземе под внимание по-голям брой участници и по възможност не само студенти би гарантирал по-висока надеждност на резултатите от изследването. Трудно е да се изследват професионалисти, но ще има съществен принос едно такова съпоставително изследване.

V. Заключение

На основание на посочените достижения на гл.ас. д-р Иванка Славчова Сакарева заявявам моята положителна оценка на цялостната ѝ академична и изследователска дейност и препоръчвам на уважаемия Академичен съвет да бъде избрана за „доцент“ в направление 2.1. Филология, Теория и практика на превода (Специализиран и конферентен превод от и на английски език) в катедра „Германистика и романистика“ към Филологически факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“, гр. Благоевград.

Дата: 26.10.2023 г.

проф. Дияна Янкова, д.н.

REVIEW

by prof. Diana Dimitrova Yankova
Department of Foreign Languages and Cultures, New Bulgarian University,
Sofia

on the academic output submitted in fulfilment of the requirements for participation in a procedure for the academic position of Associate Professor Professional field 2.1. Philology, Theory and Practice of Translation (Specialized and Conference Translation from and into English), announced by the South-West University "Neofit Rilski" published in State Gazette No. 57/ 04.07. 2023.

In connection with the procedure for the academic position of Associate Professor in the professional field 2.1. Philology (Theory and Practice of Translation (Specialized and Conference Translation from and into English)), announced in State Gazette No. 57/ 04.07. 2023, the documents of one candidate have been received – Senior Asst. Prof. Ivanka Slavchova Sakareva, PhD.

I. Information about the applicant

The only applicant is Ivanka Sakareva – she acquired a Bachelor's degree in Applied Linguistics with English and German and a Master's degree in English Philology at the SWU “Neofit Rilski”. She has worked as a translator, teacher of English and German, and a lecturer at the same university of Science and Technology. Since 2006 she has been a sworn translator in English and German, registered with the Ministry of Foreign Affairs, and a full-time assistant professor at the Department of Germanic and Romance Studies at the Faculty of Philology, where she lectures specialized and written translation, and interpreting. In 2017 she obtained a PhD degree after the successful defense of her dissertation entitled "Equivalence in translating documents from Bulgarian into English (Title Deeds, Powers of Attorney and Declarations)", and in 2018 was appointed senior assistant professor at the South -West University “Neofit Rilski”. She is a registered court interpreter in the Blagoevgrad Judicial District, mainly engaged in interpreting and translating in courts, Notary Public and law offices, as well as prosecutor's offices. She is also registered as a translator at the British Embassy for the Blagoevgrad region. In addition to her work as a translator and lecturer, she has certificates in

statistics, project management, distance learning, etc. She was also an academic tutor and mentor to students in a national translator programme at the Ministry of Education until May 2023.

In terms of her teaching activities, she successfully completed a number of Erasmus+ mobilities at universities in Spain, Greece, North Macedonia, Cyprus, Montenegro and Poland. She has also conducted English teacher trainings at the Ministry of Education and Science, assessed English textbooks for secondary education in Bulgaria at the Ministry of Education and Science, and is an assessor of the national state matriculation exam in English for secondary education. She has participated in many national projects, part of which is the translation practice of students, where she is a mentor to the translators. She has had significant involvement in international projects and those of the National Research Fund, as well as in several university projects, three of which are related to research in the field of conference interpreting.

II. Research and teaching

The submitted documents by the applicant show that Dr. Ivanka Sakareva exceeds the minimum national academic and teaching requirements as defined by Art. 2b of the Higher Education Act, Art. 1a, para. 1 of the NBU Regulation on the Development of Academic Staff and Annex 2 (NBU Minimum National Requirements and NBU requirements).

She is a member of ESSE (The European Society for the Study of English), BSBS (Bulgarian Society for British Studies), CEACS (Central European Association for Canadian Studies) and the Chamber of Higher Education Teachers.

III. Evaluation of the academic output submitted by the candidate regarding results and contributions

In the monograph “*Conference Interpreting from a Neurolinguistic Perspective*”, Dr. Sakareva focuses on the emotional state of interpreters, which has a significant impact on their ability to translate successfully. The book summarizes research conducted on the stress and anxiety

experienced by twenty students during conference interpreting, both consecutive and simultaneous. It was found that compared to consecutive interpreting, simultaneous interpreting resulted in a higher level of cutaneous galvanic conductance, indicating a higher overall level of stress and general anxiety, given that in the human brain anxiety as a personality trait and the momentary state of anxiety (stress) are arranged differently. The described study has a complex character, since it can be concluded that its subject matter not only is interdisciplinary, representing the intersection between translation theory, interpreting, linguistics, physiology, psychology and neurolinguistics, but also has a multidisciplinary character, since it combines all these disciplines in pursuit of the common goal of the study. This book can be of scholarly interest to teachers, researchers, practitioners, as well as to students interested in interpreting, since the data can serve as a starting point for demonstrating the importance of stressors as predictors of successful interpreting.

Structurally, the monograph is divided into an introductory part, two chapters, conclusions, limitations of the study, recommendations, appendices, and a bibliography of 128 pages. The introductory part brings to attention the importance of simultaneous and consecutive translation, the main objectives and goals that Sakareva sets, and the hypothesis that stress levels change during translation. The author justifies her interest in the subject of translation with her work as a certified translator and teacher, owing to which she became aware of the importance of the correct expression and transmission of the translated text in oral form, as well as the impact of stress and anxiety on the translator, which reflects on the text produced. The author describes the objectives clearly, justifies selection of the corpora, the structure, parameters and methods of the study, as well as statistical analysis and hypothesis testing.

In chapter one, Sakareva discusses the theory of translation in a diachronic aspect, specifically focusing on interpreting to emphasize the importance of this type of language transformation. She also discusses the difference between translation and interpretation, highlighting the differences, skills, approaches and limitations. The subsequent subsection of this chapter presents in a diachronic aspect the interpretive theory of translation, which, unlike the general theory of translation, has been studied by fewer scholars, as it has been considered not as a separate branch but as part of the general theory of translation. This confusion stems from the difficulties arising from interpreting, which are mainly cognitive, since interpreting mainly focuses on the process of translation itself, whereas in translation, it is not the cognitive challenges that are the object of study, but the equivalence of terms related to the language and culture in question.

The author claims that unlike translation theory, the interpretive theory of interpreting was created not by scholars and researchers, but by interpreters, such as Seleskovic, Ferreira, Gillies, who suggested that interpreting is a cognitive process aimed at relaying the speaker's messages to listeners who do not understand the language of the speaker. This theory places the interpreter at the centre of research, focusing on the stages of his work and the thought process that constitutes them, moving beyond the purely linguistic level of the text.

After presenting the theoretical framework, Dr. Sakareva focuses on conference interpreting, which Gillies states is a type of interpreting which is often studied in universities, but not an academic discipline; it is more of a craft or sport that requires the acquisition of a combination of skills and continuous practice. The author also explains that working memory plays a key role in conference interpreting, as well as developing neurological and mental abilities that go beyond linguistic knowledge. What follows is a brief but clear description of the differences, specificities and difficulties inherent in different types of interpreting, in particular consecutive and simultaneous interpreting.

Chapter two includes the research of the issues presented, with Sakareva introducing the relationship between neurolinguistics and interpreting, as the degree of anxiety and restlessness are essential to the production of a professional level interpreted text, as unexpected components and unforeseen factors create stress that, if unmanaged, can make the interpreter fail.

The final section offers the findings of the study, with the focus of attention not only on translation theory, but also on stress analysis, productivity, and performance of the twenty student interpreters during consecutive and simultaneous interpreting of the speeches of Barack Obama and King Charles III.

No plagiarism was detected in the submitted publications.

The contributions of Ivanka Sakareva's publications are focused on specialized translation: the systematization of legal terms, collocations and phrases in English and Bulgarian and conference translation: the study of the translator's state during consecutive and simultaneous translation through biofeedback in a comparative analysis.

Dr. Sakareva clearly posits arguments regarding the limitations of the study, but I believe that in future a larger number of participants and possibly not only students should be taken into account, which would lead to a higher reliability of the study results. It is difficult to survey professionals but such a comparative study would make a significant contribution.

V. Conclusion

On the basis of the above achievements of Dr. Ivanka Slavchova Sakareva, I would like to express my positive evaluation of her overall academic and research activities and recommend to the esteemed Academic Council that she be elected "Associate Professor", in professional field 2.1. Philology, Theory and Practice of Translation (Specialized and Conference Translation from and into English).

Date: 26.10.2023

Prof. Diana Yankova